

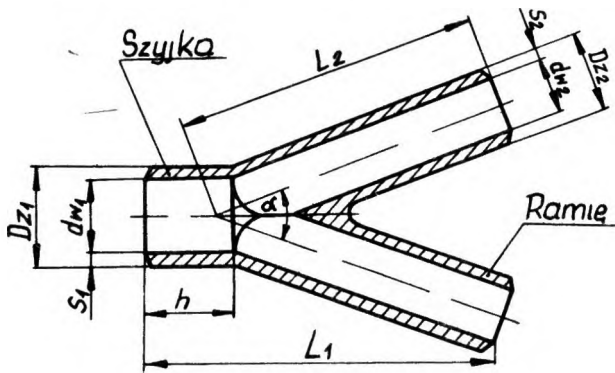
KOTŁY PAROWE I URZĄDZENIA ZWIĄZANE Z KOTŁAMI	N O R M A	B R A N Z O V A	BN - 82	W
			1311 - 28	
	Kotły parowe		Zamiast	
	Trójniki widlaste kute		BN-70/1311-28	
	Wymagania i badania		Grupa kat 0621	

1 WSTĘP

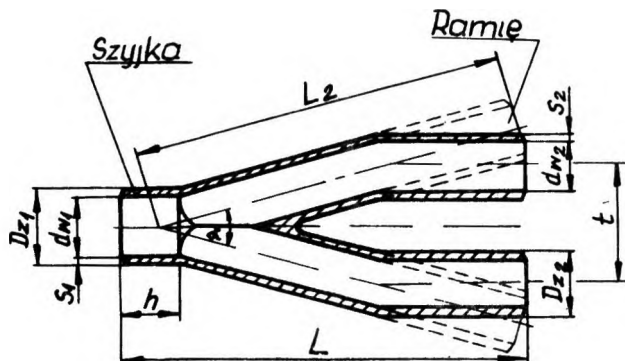
Przedmiotem normy są wymagania i badania trójkników widlastych kutych, wykonanych z odkuwek matrycowanych na gorąco, w zakresie średnic zewnętrznych od 31,8 do 76,1 mm, stosowanych przy kotłach parowych

2 WYMAGANIA

2 1 Główne wymiary Podane na rys 1 i 2 główne wymiary według norm przedmiotowych lub dokumentacji technicznej

Rys 1

Rys 2

2 2 Odchyłki wymiarów

2 2 1 Odchyłki średnic zewnętrznych powinny mieścić się w granicach

a/ na końcówkach Dz_1 lub Dz_2

$$- Dz_1 \text{ lub } Dz_2 \begin{cases} < 48,3 \text{ mm} & + 0,5 \text{ mm} \\ & - 0,0 \text{ mm} \end{cases}$$

$$- Dz_1 \text{ lub } Dz_2 \begin{cases} > 48,3 \text{ mm} & + 1,0 \text{ mm} \\ & - 0,0 \text{ mm} \end{cases}$$

b/ na pozostałych częściach trójkownika

- górna - odchyłek dodatnich w klasie dokładności Z wg PN-74/H-94301
- dolna + 0,4 mm

2 2 2 Odchyłki średnic wewnętrznych dw_1 lub dw_2 na końcówkach powinny mieścić się w granicach

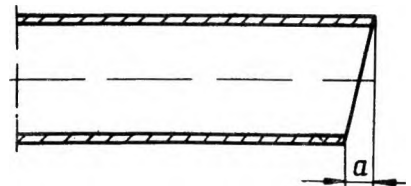
- dla trójkowników niedoginanych $\pm 0,3 \text{ mm}$
- dla trójkowników doginanych $\pm 0,5 \text{ mm}$

2 2 3 Owalność średnic zewnętrznych końcówek powinna mieścić się w granicach odchyłek podanych w 2 2 1a

2 2 4 Owalność średnic wewnętrznych

- dla końcówek powinna mieścić się w granicach odchyłek podanych w 2 2 2
- dla pozostałej części ramion trójkownika doginanego powinna być taka aby próba kulkowa dała wynik pozytywny

2 2 5 Odchylenie prostokątności "a" końcówek nie powinno przekraczać 0,5 mm

Rys 3

Zgłoszona przez Centralne Biuro Konstrukcji Kotłów
Ustanowiona przez Ministra Górnictwa i Energetyki 1982 12 02 jako norma obowiązująca
od 1983 07 01 /Dz Normalizacji i Miar nr poz /

2 2 6 Odchyłki grubości ściarek nie powinny przekraczać

a/ dla końcówek o nominalnej grubości ściarki S_1 lub S_2

- 2,9 i 3,2	+ 30 ‰,	- 10 ‰,
- 3,6 i 4	+ 20 ‰,	- 10 ‰,
- 4,5 i 12,5	+ 15 ‰,	- 10 ‰

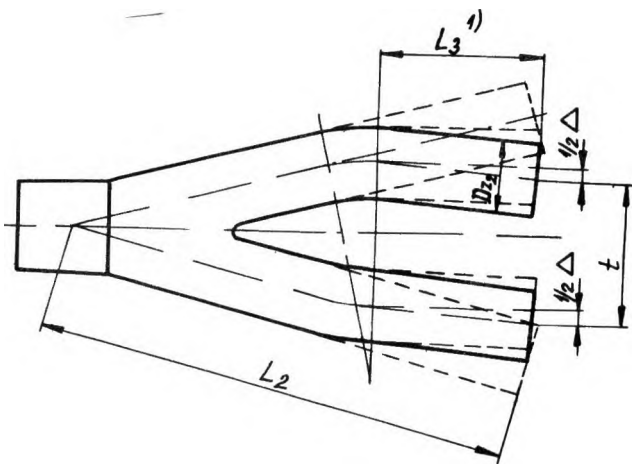
b/ dla pozostałych części trójkąta

- górna - połowy odchyłek dodatnich podanych w 2 2 1 b,
- dolna - 0

2 2 7 Odchyłki długości "L", "L₁" powinny mieścić się w granicach ± 1 mm

2 2 8 Wielkość błędu doginania ramion - wg rys 4, mierzona na końcówkach ramion nie powinna przekraczać sumy błędu doginania obydwu ramion

- $\triangle \leq 5 \text{ mm} + f$ dla całkowitej długości ramion "L₂" pow 200 do 250 mm,
- $\triangle \leq 4 \text{ mm} + f$ dla całkowitej długości ramion "L₂" do 200 mm

Rys 4

1/ L_3 - wymiar teoretyczny wg rysunku

f - poprawka wynikająca z konstrukcji odkuwki i ovalizacji ramion w czasie doginania, wyliczona ze wzoru

$$f = \frac{1}{2} / D_{z2} - D_r /$$

w którym

D_r - średnica zewnętrzna mierzona na łuku gięcia w płaszczyźnie rysunku

Poprawkę "f" należy stosować jedynie do trójków w których stosunek średnicy zewnętrznej końcówki ramienia doginanego "D_{z2}" do długości części prostej ramienia doginanego "L₃" jest większy od 0,35

2 2 9 Odchyłka kąta rozwartości "α" dla trójków niedoginanych powinna mieścić się w granicach $\pm 0,5$ stopnia

2 2 10 Odchyłka wymiaru "t" trójków doginanych powinna mieścić się w granicach ± 1 mm

2 3 Materiał Na trójkiki widlaste kute należy stosować odkuwki matrycowane kategorii "R" ze stali 20, 16M, 15HM, 10H2M, 13HMF wg wymagań PN-70/H-94009, o składzie chemicznym wg PN-75/H-84019 dla stali 20 i wg PN-75/H-84024 dla stali 16M, 15HM, 10H2M i 13HMF. Stan dostawy odkuwek ze stali 20 i 16M - normalizowany, ze stali 15HM, 10H2M i 13HMF - normalizowany a następnie odpuszczony. Dopuszcza się za zgodą projektanta i organów dozoru technicznego stosowanie innych materiałów o własnościach nie gorszych od podanych

Zalecany zakres stosowania w zależności od temperatury wg tablicy 1

Tablica 1

Gatunek stali	Temperatura ściarki
20	450 °C
16M	500 °C
15HM	550 °C
10H2M	580 °C
13HMF	570 °C

2 4 Wykonanie

2 4 1 Powierzchnia trójków Na powierzchni trójków niedopuszczalne są łuski, pęknięcia, rysy, zadziory i pozostałość zgorzeli

W miejscach usuwania wad grubość ściarki powinna mieścić się w granicach odchyłek określonych w 2 2 6

2 4 2 Chropowatość powierzchni obrabianych mechanicznie powinna odpowiadać wartości liczbowej parametru chropowatości $R_a = 10 \mu\text{m}$ (10/)

2.4.3. Obróbka cieplna trójków dogina-
nych Po dogięciu ramion, trójków ze stali
15HM, 10H2M i 13HMF poddaje się odpuszczeniu
Twardość trójków po obróbce cieplnej nie po-
winna przekraczać:

- 180 HV dla stali 15HM i 13HMF,
- 200 HV dla stali 10H2M

2.4.4. Czyszczenie powierzchni Trójków
obrobione cieplnie i odpowiadające wymaganej
twardości należy poddać odpowiedniemu czysz-
czeniu metodą strumieniowo-ścierną, trawie-
niem lub innymi metodami stosowanymi przez
wytwórcę. Oczyszczona powierzchnia powinna
być zgodna z 2.4.1

2.4.5. Ciągłość materiału. Trójków nie mo-
gą wykazywać nieciągłości materiału w postaci
pęknięć lub zakuć, stwierdzonych badaniami
magnetoskopowymi lub innymi nieniszczącymi,
równorzędnymi

2.5. Cechowanie Poza znakami wybitymi na
odkawkach jak:

a/ znak wytwórcy,

b/ znak stali,

c/ znak obróbki cieplnej zgodnie z PN-76/
/H-01001,

d/ nr wytopu,

należy wybić co najmniej znak KJ zakładu wyko-
nującego obróbkę mechaniczną i doginanie ra-
mion trójków

Znaki należy wybić na szyjce trójków

3 PAKOWANIE I PRZECHOWYWANIE

3.1. Pakowanie Gotowe trójków nie przewi-
dziane do zabudowy bezpośrednio po wykonaniu
powinny być zakonserwowane na powierzchni
zewnętrznej środkami odpornymi na działanie
czynników atmosferycznych przez co najmniej
3 miesiące a brzości przygotowane do spawania
pokryte łatwo usuwalną powłoką ochronną
Trójków zakonserwowane należy pakować do
skrzyń i zaopatrzyć w nalepki z podaniem
zamawiającego i numeru zamówienia.

3.2. Przechowywanie Trójków należy prze-
chowywać zabezpieczone przed korozją zanie-
czyszczeniem i uszkodzeniem. Co 3 miesiące
należy sprawdzić stan powierzchni, w przy-
padku stwierdzenia zagrożenia korozją, trójków
należy powtórnie zakonserwować

4 BADANIA

4.1. Program badań - wg tablicy 2.

Tablica 2

Lp	Rodzaje badan	Wyma- gania wg	Opis badan wg	Okolicznosc wykonania badan
1	Sprawdzenie wymiarów i odchyłek wymiarowych	2 1 2 2 1. 2 2 2. 2 2 3. 2 2 4. 2 2 5. 2 2 6. 2 2 7. 2 2 8. 2 2 9. 2 2 10.	4 3 1 4 3 2 4 3 1	1/ po obróbce mechanicz- nej 2/ po dogięciu ramion
2	Sprawdzenie materiału	2 3.	4 3 3	przed obróbką mechaniczną
3	Sprawdzenie wykonania	2 4 1. 2 4 2. 2 4 3. 2 4 4.	4 3 4. 4 3 5. 4 3 6. 4 3 7. 4 3 8.	przed obróbką mechaniczną po obróbce mechanicznej po dogięciu ramion po obróbce cieplnej po obróbce cieplnej
4	Sprawdzenie ciągłości materiału	2 4 5	4 3 9.	po wykonaniu trójków na gotowo
5	Sprawdzenie cechowania	2 5	4 3 10.	1/ przed ob- robką mecha- niczną 2/ po wykonaniu trójków na gotowo
6	Sprawdzenie konserwacji, pakowania i przechowy- wania	3 1 3.2	4.3 11.	po wykonaniu trójków na gotowo co 3 miesiące

4.2. Kontrola jakości

4.2.1. Skład partii Partię stanowią trójków
o jednakowych wymiarach, jednakowym wy-
konaniu, pochodzące z tego samego wytopu
oraz jednakowo obrobione cieplnie

4.2.2. Sposób pobierania próbek Do badan
wg 4 3 7 należy pobrać losowo 10 % trójków
z partii. Do pozostałych badan należy pobrać
100 % trójków

4 3 Opis badan

4 3 1 Sprawdzenie wymiarow i odchylek wymiarowych Pomiar przy pomocy uniwersalnych przyrzadów pomiarowych

4 3 2 Sprawdzenie srednic wewnetrznych trojnikow doginanych Przez przepuszczenie kulki Srednica kulki powinna byc mniejsza od wewnetrznej srednicy nominalnej ramion

- dla srednic zewnetrznych do 38 mm - 5 mm,
- dla srednic zewnetrznych powyzej 38 mm - 6 mm

4 3 3 Sprawdzenie materialow Stwierdzenie zgodnosci z dokumentacja na podstawie znakow i atestow

4 3 4 Sprawdzenie powierzchni Oględziny okiem nieuzbrojonym

4 3 5 Sprawdzenie chropowatosci powierzchni obrabianych Porownanie z wzorcami chropowatosci

4 3 6 Sprawdzenie obrobki cieplnej - przez porownanie wykresu "temperatura-czas wytrzymywania" zdjętego w czasie obrobki cieplnej, z zatwierdzoną przez Inspektorat Dozoru Technicznego instrukcją obrobki cieplnej

4 3 7 Sprawdzenie twardosci Pomiar twardosci nalezy przeprowadzic wg PN-78/H-04360 Pomiaru nalezy dokonac w miejscu przecięcia się osi trzech odgałęzień

4.3.8. Sprawdzenie powierzchni oczyszczonej. Oględziny okiem nieuzbrojonym Na powierzchni oczyszczonej zgorzelina jest niedopuszczalna.

4 3 9 Sprawdzenie ciaglosci materialu Badaniom ciaglosci materialu nalezy poddac 100 % powierzchni badanych trojnikow Proba magnetoskopowa lub inna rownorzedna nieniszcząca powinna byc przeprowadzona zgodnie z instrukcją wytworcy

4 3 10 Sprawdzenie cechowania Oględziny znakow na czytelność i zgodność z dokumentacją

4 3 11 Sprawdzenie konserwacji, pakowania i przechowywania - poprzez oględziny

4 4 Ocena wynikow badan

4 4 1 Ocena sztuki Trojnik nalezy uznac jako zgodny z wymaganiami normy, jezeli wszystkie badania ujęte w 4 1 daly wynik dodatni

4 4 2 Ocena partii Partię trojnikow nalezy uznac za zgodną z wymaganiami normy, jezeli spełniony zostal warunek zawarty w 4 2 2 a wszystkie badania ujęte w 4.1 daly wynik dodatni

4 5 Zaświadczenie o wynikach badan Po przeprowadzeniu badan z wynikiem dodatnim wytworca wystawia dla kazdej partii trojnikow zaswiadczenie zawierajace co najmniej następujace dane

- a/ nazwę wytworcy,
- b/ nazwę i adres zamawiajacego oraz numer i datę zamowienia,
- c/ numer rysunku lub normy przedmiotowej trojnika,
- d/ numer niniejszej normy,
- e/ gatunek stali, numer wytopu, numer partii,
- f/ numery i daty swiadcstw odbiorczych na odkuwki,
- g/ potwierdzenie przeprowadzenia obrobki cieplnej trojnikow doginanych,
- h/ wyniki badania twardosci trojnikow doginanych,
- i/ potwierdzenie przeprowadzenia proby ciaglosci materialu,
- j/ ilosc trojnikow,
- k/ odcisk stempla kontroli jakosci wytworcy, przylozonej na dowod przeprowadzenia odbioru z wynikiem dodatnim,
- l/ datę wystawienia zaswiadczenia,
- m/ pieczęć i podpis przedstawiciela wytworcy

Trojniki wykonane i przyspawane do elementow u wytworcy podlegaja badaniom zgodnie z wymaganiami niniejszej normy, lecz nie wymagaja oddzielnych zaswiadczen, a ujmowane sa w zaswiadczeniach wspolnych dla tych elementow

K O N I E C

Informacje dodatkowe

INFORMACJE DODATKOWE

1 Instytucja opracowująca normę Centralne
Biuro Konstrukcji Kotłów w Tarnowskich Górach

2 Normy związane

PN-76/H-01001 Stal Postacie i tany kwalifikacyjne oraz ich oznaczenia

PN-78/H-04360 Pomiar twardości metali sposobem Vickers'a przy obciążeniu 9,8 do 980 N /1 do 100 kg/

PN-75/H-84019 Stal węglowa konstrukcyjna wyższej jakości ogólnego przeznaczenia Gatunki

PN-75/H-84024 Stal do pracy przy podwyższonych temperaturach Gatunki

PN-70/H-94009 Odkuwki i pięty kute staloce przeznaczone na urządzenia energetyczne Wymagania i badania

PN-74/H-94301 Odkuwki stalowe matrycowane Naddatki na obróbkę, dopuszczalne odchyłki wymiarów i wytyczne projektowania

3 Istotne zmiany w stosunku do BN-70/1311-28

a/ Wprowadzono dodatkowo wymagania i badania trojnikowe norm przedmiotowych

b/ Dostosowano odchyłki wymiarowe do obowiązujących norm PN na tury i odkuwki

c/ Zmieniono w punkcie 2.2.8 sposób obliczania wielkości błędu doginania /rownoległości ramion trójkąta,

d/ wprowadzono trojniki ze tali 20

e/ zmieniono częściowo układ normy

4. Wydanie 2 Wprowadzono zmiany do punktu 2.4.4 i 4.3.8.